

viety hankerekiin 18/4/2007
uk

R a a s e p o r i 1967

- S.1 Kaivaus kaakkoisen esilinnan itä-
puolella
- S.4 Kaakkoisen esilinnan kaakkoiskulman
flankeeraava torninpohja
- S.8 Kaivaus n. 250 m linnasta itään
- S.13 Löytöluettelo

Rauni Mikkola

Heinäkuu 1967

Syyskuu 1967

1

K A I V A U S   K A A K K O I S E N   E S I -
L I N N A N   I T Ä P U O L E L L A

Vrt. mittauspiirustukset itäisen esilinnan kehämuurin ulkopuolelta vv. 1964-1966 leikkaukset A-A₁, B-B₁, C-C₁, sekä kaivauskertomukset Grävningsoch schaktningsarbeten utanför Östra förborgen, Tore Stenström 1964; Kaivaus itäisen esilinnan ulkopuolella, Tuula Rautavaara-Brax 1964-1966.

Valokuvat 6/67, 14-15/67

Piirros 1, valokuvat 16/67 ja 17/67 sekä mittauspiirustus, kaivausalue kaakkoisen esilinnan itäpuolella 1967, pohja 1:50. Pohjoisin koekuoppa merkittiin v. 1966 mittauspiirustukseen.

Vrt. kartta v. 1890 SFV-kalender.

Itäisen ja kaakkoisen esilinnan ulkopuolella suunnilleen oletetun vallihaudan kohdalla suoritettiin vv. 1964-1966 koekaivauksia, joissa todettiin mm., että 1800-luvun lopulla paikalle ajetun täyttemaan paksuus oli n. 2,5-4 m. Pohjasavi alkoi k.o. vuosina kaivetulla alueella n. tasolla -10,00 - -11,50. Se oli alueen itä- ja länsireunassa korkeammalla kuin alueen keskellä. Kaivauksia oli jatkettu savirajan alapuolelle.

Kesäkuussa 1967 poistettiin mainitulta alueelta kaivinkoneella täyttemaata siten, että maanpinta oli kaakkoisen esilinnan flankeeraavan tornin itäreunassa n. tasolla -9 ja vietti itäänpäin tasolle -10,90 - -11,16 sekä kohosi alueen itäreunassa n. 120 cm korkeammalle. Pohjasaven pintaan jätettiin muutaman kymmenen cm:n humustäyttemaakerros. Kesäkuun kaivausten yhteydessä poistetusta täyttemaasta löytyi dreijalla tehtyjen lasittamattomien saviruukkujen kappaleita.

Koekuopat.

Paalurivi.

Heinäkuussa 1967 alettiin kaivaa koekuoppia kaakkoisen esilinnan kaakkoiskulmassa olevan flankeeraavan tornin itäpuolella. Täyttemaan alta saven sisältä löytyi pohjois-etelä-suuntainen paalurivi, jonka selvittämiseksi koekuoppien kaivamista jatkettiin linnan eteläpuolella kulkevaan ttehen sekä pohjoiseen vv. 1964-1966 kaivettuun alueeseen saakka. K.o. vuosien kaivausten yhteydessä oli löytynyt vain muutamia hajanasia paaluja suunnilleen samalta tasolta kuin nyt löydetyt paalut. Paalurivi jatkui koko v. 1967 kaivetun alueen lävitse.

Paalurivi sijaitsi n. 9-10 m kaakkoisen esilinnan tornista itään ja se oli suunnilleen itäisen esilinnan kehämuuri suuntainen. Paalujen löytyminen vahvisti arveluja linnan ympärillä varhaisessa vaiheessa olleesta vallihaudasta. Alueen laajempi tutkiminen jätettiin ainakin toistaiseksi.

Piirros 2
Valokuvat 18-21/67
22/67

Valokuva 23/67

Valokuvat 24-25/67

Paalut sijaitsivat eräissä koekuopassa tiheänä kaksinkertaisena rivinä (rivissä oli kuitenkin pari tyhjää väliä). Muissa kuopissa ne paikoitellen näyttivät muodostavan kaksi yksinkertaista riviä, jotka sijaitsivat n. 50-100 sm päässä toisistaan. Eteläisimmässä koekuopassa oli vain yksi paalu. Kaikkä paalut alkoivat välittömästi 35-50 sm paksun humuskerroksen alapuolella tasolla -11,36 - -11,55 ja ulottuivat tasolle -11,38 - -12,84. Osa niistä ulottui mahdollisesti syvemmälle, mutta niitä ei voitu upottavan saveen ja pohjaveden takia kaivaa kokonaan esiin. Koekuopassa n:o 7 paalujen ympärillä oli karkeaa hiekkaa ja pieneköjä kiviä, vain paikoitellen savea. Paalujen halkaisija oli 6-15 sm. Niiden alakärjet oli veistetty teräviksi heinäseipäiden tavoin. Kirveen jäljet olivat epätasaisia ja huolimattomia.

Vaikutti siltä, että paalujen yläpäätt olivat katkeilleet ja että koko paalujärjestelmä on ollut huonokuntoinen vaiheessa, jolloin sitä on lakattu käyttämästä. Lähes kaikki paalut olivat kallellaan itään päin. On mahdollista, että ne ovat ^{hukeneet vallihaudan itälaitaa. Toisaalta ne ovat} voineet kannattaa jonkinlaista laituria ja ne ovat saattaneet rakennelman huonokuntoisuuden takia kallistua itsestään myöhäisessä vaiheessa. Muutamista koekuopista löytyi myös muutamia eri suuntaisia lautoja ja lankkuja. Paalujen ajoitusta helpoittavaa esineistöä ei löytynyt juuri lainkaan. Koekuopassa n:o 6 oli paalujen väleissä saveen sisällä tynnyrinvanteen kappaleita, hajonneen tuohirullan sisusta sekä litteitä kiviäiloja.

Piirros 1.

Maakerrokset.

Pinnassa olleen humustäytemaan seassa oli runsaasti tiilistä sekä jonkin verran kalkkilaastia, hiiltä ja eläinten luita. Paikoitellen humuksen seassa oli tummanharmaata savea. Eräissä kuopissa kaivausalueen keskikohdassa oli myös kalkkikivikimpaleita. Tiilet olivat kokoa 7-8 x 13-14,5^{x?} cm. Tiilien- sekä hiilensiruja oli paikoitellen vajonnut pohjasaveen. Heinäkuussa kaivetun alueen länsi- sekä lounaispäässä täytemaassa oli runsaasti luonnonkiviä ja lohkottuja kiviä, jotka todennäköisesti olivat vierineet alas kaakkoisesta ja eteläisestä esilinnasta. Humuskerroksesta löytyi muutamia taottuja rautanauloja sekä koekuopan N:o 7 kohdalla kimpale rautaa ja siihen takertunutta lahopuuta.

Vrt. sivulla 1
mainitut kaivaus-
kertomukset.

Pohjasaven pinnassa oli jonkin verran lastuja ja puupalasia, joissa toisinaan selvästi näkyvissä kirveen jälkiä. Osittain puu oli hajonnut niin, että puusyitä oli mahdotonta erottaa. Saven pinnassa ei ollut kulttuurikerrosta, jollainen oli tavattu aikaisempien vuosien kaivauksissa.

Näytepalat koe-
kuopista n:o 5 ja
8.

Savi oli pinnassa (n. 10-20 cm) vihertävä, alempana ruskeanharmaata ja syvimpien kaivantojen pohjalla aluksi puhtaanharmaata, hiukan syvemmällä sinertävää. Sekä harmaassa että sinertävässä savessa oli havaittavissa tiheitä kerroksia eräissä koekuopissa. Paikoitellen kerrokset saattoi erottaa vasta kaivannon reunoilla lapioidun saven kuivuttua. Lisäksi kaivantojen pohjalle nouseva vesi vaikutti savikerrosten tasojen mittaamista.

Piirros 3.
Valokuva 26/67 ja
27/67.

Lähinnä tornin koilliskulmaa olleen koekuopan n:o 9 pohjalla oli heti täytönsä alla sinertävänharmaata savea ja kaksi lankkua, joiden leveys 11 cm, paksuus 2 cm. Puuaine oli vaaleaa, hyvinsäilynyttä.

Piirros 5.

Itäisimpien koekuoppien pinnassa oli harmaanruskeaa täytesavea ja 60-70 cm sen alapuolella tasolla -10,88 - -11,10 oli 2-3 cm paksu tumma savikerros, jonka alla samantapainen, rajoiltaan hiukan epäselvä vihertävä savi kuin lähes koko kaivausalueella. Se oli n. 30-60 cm korkeammalla kuin paalujen kohdalla. Koekuopan n:o 6 itäreunassa oli vihreän saven pinnassa 7-8 cm paksu kerros mustaa multaa, jonka seassa lahoppua. Kulttuurikerrosta ei voinut erottaa koekuopan muissa reunoissa.

Piirros 4.

Kaivausalueesta piirrettiin mittauspiirustuksena pohja 1:50. Pohjoisin koekuoppa merkittiin v. 1966 mittauspiirustukseen. Piirtäjänä toimi Agneta Rosengvist.

K A A K K O I S E N E S I L I N N A N K A A K -
K O I S K U L M A N F L A N K E E R A A V A
T O R N I N P O H J A

Valokuvat
7/67, 28/67 ja
29/67.

Heinäkuussa 1967 suoritettiin tutkimuksia flankeeraavan tornin pohjan ulkoreunoissa tornin perustan ja mahdollisen alkuperäisen sijainnin selvittämiseksi. Torni oli erittäin huonokuntoinen ja kallistui eri suuntiin. Pohjoisessa kallistui 2-7° ulospäin. Itäisessä kallistui koillisiskulmassa 8° länteen, muuten se kallistui paikoitellen sisään, paikoitellen ulospäin. Kaakkoiskulma oli melko suora, osittain sisäänpäin kallellaan samoin kuin koko eteläisessä sekä lounaiskulma. Lounaiskulman kallistuma oli 12-13°. Länsiosassa kallistui esilinnan kehämuurin ja tornin liittymäkohdassa 5° ulospäin. Kaltevuus mitattu tason -8 kohdalla.

Tornin seinien rikkoutuneen yläpinnan epätasaisuuden vuoksi sadevesi oli päässyt tunkoutumaan muurien sisään ja se oli tehnyt hauroiksi laastin. Torni näyttää suuremmaksi osaksi olleen alunperin erittäin huonosti muurattu. Tornin muuraustapa ja rakenne jätetään kuitenkin tässä yhteydessä käsittelemättä tarkemmin.

Pohjoisosa-alue

Valokuvat
8/67, 30-32/67

Tutkimustöiden kestäessä flankeeraavan tornin pohjoisosa repeytyi ja sen ulkopinta sortui 21.7. Sortumisvaiheessa seinän sisästä löytyi tiili 6-7 x 14 x ? cm. Seinästä ehdittiin tehdä seinäkuva, jonka piirtämisen jälkeen oli poistettu alareunasta muutamia irtonaisia kiviä ja niiden alla ollutta kulttuurimaata. Muurin alta tuli esiin kulttuurimaan päälle ladottuja kiviä, joiden väleissä ja alla kellanruskea hiekka. Kivien väleissä ja alla oli eri kokoisia litteitä kiviä (pituus 4-14 cm). Kulttuurimaasta löytyi lisäksi muutamia rautaesineitä ja lähes täysin lahonneen puun jälkiä.

Piirros 1

Itäseinän alareuna

Seinästä alettiin piirtää seinäkuvaa, joka toistaiseksi jäi kesken. Sortumisvaaran takia seinän alimmat kivet kaivettiin esiin vain yhdessä kohdassa. Kesäkuussa oli kaivinkoneella poistettu täyttemaata itäseinän kohdalla n. tasolle -9. Heinäkuussa kaivamista jatkettiin tasolle -9,20 - -9,30. Poistettu täyttemaa oli ruokamultaa, jonka seassa runsaasti tiiltä ja eläinten luita. Muurin juurella oli runsaasti irtokiviä, jotka ovat ilmeisesti vierineet tornin yläosasta tai mahdollisesti aikaisemmasta tornista. Osa ulkonevista kivistä oli muurattu kiinni muriin karkealla 1800-luvun (?) hiekkalaastilla.

Valokuvat 33-35/67

Valokuva 11/67

Valokuvat 36-38/67

Piirros 2

Luotien 1 ja 3 välillä kaivettiin esiin irtokiviä takana oleva kohtisuora muurin alareuna, joka jatkui tasolle -9,58 - -9,69. Laasta jatkui tasolle -8,85, jonka alapuolella olevien kivien väleissä oli hieno kellanruskea hiekka. Alimpien kivien välissä oli täytteenä pieniä kivihiiloja.

Alimpien kivien kohdalla erottui täyttemaan alla paikoittelun n. 12 cm paksu kulttuurimaakerros, jonka seassa runsaasti eläinten luita. Sen alla oli 15-20 cm paksu mul-lansekainen tumma savi, jonka seassa luita ja laastia.

Täytesaven alapuolella oli 6-10 cm paksu kulttuurimaakerros, jonka alapuolella harmaa savi. Harmaan saven pinnassa oli pieniä tiili- ja hiilipaloja.

Eteläseinän alareuna

Tornin eteläreunassa poistettiin alimpia kiviä suojannut täyttemaa ja kaivamista jatkettiin kovaan, jyrkästi länteen päälinnaa kohoavaan savikerrokseen saakka. Kävi ilmi, että lounaiskulmassa torni on rakennettu kovan saven pintaan, mutta muuten eteläseinä on humustäyttemaan päällä. Täyttemaa on ilmeisesti tuotu paikalle maanpinnan tasoittamiseksi myöhäisessä vaiheessa, mahdollisesti 1800-luvun lopulla. Eteläseinä vietti tasolta -7,90 tasolle -9,24. Alareunassa oli yhtenäinen laastiraja, laasti oli vaaleanruskeaa, karkeaa hiekkoa, 1800-luvun (?) hiekkalaastia.

Piirros 3
Valokuvat 12/67,
13/67

Valokuva 39/67

Täyttemaata oli tornin eteläreunassa 30-90 cm paksuna kerroksena. Eteläseinän alimpien kivien alla se oli 30-40 cm paksuna kerroksena, eräässä kohdassa kerros oli n. 90 cm paksu. Täyttemaa oli pääasiallisesti ruokamultaa, paikoitellen savensekaista. Sen seassa oli runsaasti tiiltä, luita, laastia, pienehköjä kiviä ja hiiltä sekä jonkin verran sulanutta ja kimpaleiksi jähmettynyttä rautaa ja puuta. Lisäksi löytyi runsaasti taottuja rautanauvoja, 2 nuolenkärkeä (~~2~~), kaksi rautaveistä tai -tikaria ym.

Tornin kaakkoiskulman kohdalla humustäyttemaan alla oli 14 cm paksu kerros täytesavea ja sen alla 6 cm paksu kulttuurikerros tasolta -9,78 alaspäin, ts. suunnilleen samalla tasolla kuin tornin itäreunassa ollut kulttuurikerros. Kerros jatkui 150 cm länteen ja kohosi n. 50 cm ylemmäksi. Sen pinnassa oli 1 m matkalla 2-4 cm paksu kerros hienoa kellanruskeaa hiekkaa. Ylempänä lännessä oli jälleen katkelma kulttuurimaata ja sen päällä 9 cm paksu hieno hiekkakerros. Parin metrin päässä tornin lounaiskulmasta alimpien kivien alla ja väleissä oli kulttuurimaata ja humustäyttemaata sekaisin.

Kaivetun koojan pohjalla alkoi kova vaalea savi, joka kohosi länttä kohti tasolta -9,84 tasolle -7,88. Saven pinnassa oli paikoitellen hiiltä ja tiiltä. N. 3m päässä kaakkoiskulmasta kaivettiin saveen 20 cm syvä kuoppa. Savi oli pinnassa vihertävää, alempana kovaa ja ruskeanharmaata. Lähellä tornin lounaiskulmaa oli savipinnassa n. 20 cm syvä ja 40 cm leveä pohjois-eteläsuuntainen oja tai syvennys.

On todennäköistä, että täyttemaan päälle rakennettu eteläseinä on sekundäärinen ja ehkä 1800-luvun restauroinnin tulos. Saven päällä paikoitellen esiintyvät kulttuurimaa- ja hiekkakerrokset ovat todennäköisesti alun perin olleet muurin alimpien kivien alla samalla tavoin kuin tornin itä- ja pohjoisreunassa. Tuotaessa paikalle täyttemaata muurin sortumisen jälkeen on kulttuuri- ja hiekkakerros mahdollisesti osittain kulunut pois. Seinän huonokuntoisuuden takia ei kaivettu eteläseinän alareunassa enempää ennen mittauspiirustuksen piirtämistä. Seinä on erittäin huonosti muurattu ja tilapäisen tuntuinen erityisesti keskiosassa.

Valokuvat
40-45/67

Lounaiskulma ja länsiseinä

Tornin lounaiskulman ja länsiseinän alla sekä reunassa tuli kaivettaessa esiin erittäin kovan vaalean saven pinnassa olleita suuria kiviä. Humustäyteosa ei ollut lainkaan tornin alla. Toistaiseksi jäi selvittämättä ovatko kivet satunnaisia, mahdollisesti tornin yläosasta tai aikaisemmista rakennelmista alas vierineitä.

Jyväskylä
LINNEN BANK

K A I V A U S n. 250 m L I N N A N I T Ä P U O L E L L A

Piirros 1
Valokuvat 46-49/67

Vrt. kaivauskertomus: Fynd av hakebössa och stockar vid dikesgrävning L. Sjöberg 1963

Vrt. kaivauskertomus: Hirsiarkku R:n linnan itäpuolella, T. Rautavaara-Brax 1965

Valokuvat
50-54/67

Piirros 2 sekä mittauspiirustus 1:50 ja 1:10

Valokuvat
55-61/67

Vrt. L. Sjöbergin kaivauskertomus

Syyskuun kahden ensimmäisen viikon aikana suoritettiin kaivauksia mv. Mikael Wikholmin omistaman Grönbergin tilan pelton eteläpäässä olevien kallioiden luona n. 250 m linnasta itään. Kaivausalue on kolmen vierekkäisen kallion muodostamassa poukamassa. Niistä läntisimmän juurelta löydettiin v. 1963 ojaa kaivettaessa tykki, paaluja ja salvottuun rakennelmaan kuuluneita hirsiiä, joista osa oli kaivinkauhan mukana nostettu ylös ojasta. Ojan kaivaus oli 1963 keskeytetty ja alueen tarkempi tutkiminen jätetty toistaiseksi. Syyskuussa 1967 koko hirsirakennelma kaivettiin esiin.

V. 1965 oli itäisimmän kallion luona kaivettaessa uutta tilapäistä ojaa löydetty samantyyppinen hirsirakennelma kuin 1967 esiinkaivettu. Fil.lie. Knut Draken käsityksen mukaan hirsiarikut oli rakennettu todennäköisesti laajempaa, kallioiden eteläpuolelle jatkuvaa aluetta suojaavaa suojamuuria varten.

Mainittujen tulosten perusteella oli odotettavissa, että hirsiarikkujen väliseltä alueelta löytyisi puolustustarkoituksiin liittyvää suojalinjaa. Tästä syystä kaivettiin niiden väliin koekaivanto.

Ennen varsinaista tutkimuksia kaivettiin kaivinkoneella linnan itäpuolelta Munaistieteellisen Toimikunnan alueelta kaivausalueelle oja, johon suuri osa pohja- ja sadevedestä saatiin valumaan. Hirsirakennelman esiinkaivamisen jälkeen ojan kaivamista jatkettiin itään kallioiden reunoja myöten. Samalla täytettiin kallioiden pohjoispuolelta kulkenut tilapäinen oja. Uudessa ojassa oli saven seassa jonkin verran tiilensiruja. Läntisimmän kallion edestä ojan pohjalta löytyi lisäksi kolme paalua ja suuri tukki. Mitään muita ihmisen jättämiä jälkiä ei löytynyt. Lisäksi kaivettiin pellolle läntisimmän kallion luota koilliseen suuntautuva salaoja.

Hirsirakennelma

Hirsiarikki sijaitsi n. 3 m:n päässä kalliosta itään suunnilleen lounais-koillis-suunnassa. Se oli sisäpuolelta 65-69 cm x 104-106 cm. Sen lounais- ja koillispuolella oli kaksi hirsikertaa, *olemmissa muissa reunoissa kolme hirsikertaa.* V. 1963 oli ojaa kaivettaessa poistettu ylimmät hirret. Luoteisreunan kahden ylimmän hirren välissä oli rako ja ylin hirsi oli länsikulmassa turveliejun päällä. Seinämän ulkopuolella

oli lahonnut, toisesta päästä teräväksi veistetty hirrenpätke, sekä seinämän pituinen päistä lahonnut hirsi, joka oli päistä lovettu. Se oli mahdollisesti pudonnut kahden ylimmän hirsikerroksen välistä.

Hirret olivat pyöreitä. Ylin hirsikerta oli sisäpinnasta palkottu. Päistä hirret oli liitetty yhteen salvoksella. Sekä ulko- että sisäpintaan oli veistetty viillokset ennen liitoskohtaa. Suurin osa niistä oli kuorittu. Muutamien pinnassa olleen tuohen perusteella ne olivat koivua.

Hirsirakennelma oli päällystetty ulkopuolelta huolella tiiviisti suurilla tuohilevyillä. Monin paikoin tuohen pinnassa oli jälkiä kirkkaansinisestä väristä.

Piirros 2

Sekä hirsiarikon lounais- että koillispuolella oli paaluja. Ne olivat ennen kaivausta näkyvissä ja olivat päässeet lahoamaan. Ne ulottuivat 20-60 cm ylimpien hirsien yläpuolelle. Alakärjet olivat suunnilleen ylimmän hirsikerran alareunassa. Koillispuolella osa niistä ulottui vain ylimmän hirren pintaan. Paalujen halkaisija oli 3,5-7,5 cm. Ne olivat suurimmaksi osaksi kuorittuja. Erään mäntypealun pinnassa oli karnaa. Alakärjet oli veistetty teräväksi huolimattomasti. Osa niistä oli veistetty vain toiselta sivulta.

Koillispuolella oli 13 paalua epäjärjestyksessä. Ne alkoivat n. 15 cm päässä hirsiseinästä. Lisäksi kulmissa oli arikon pohjaan saakka ulottuneet paalut.

Lounaispuolella oli 11 paalua länsikulmaan ulottuvana tiheänä rivinä. Niiden ulkoreunassa oli lahonnut tukki, jonka halkaisija oli n. 20 cm ja pituus 94 cm. Se oli toisesta päästä tasaiseksi veistetty, toisessa, lahoneessa päässä oli hiukan hiiltä.

Paalujen väleissä ja ympärillä oli saviliejua, jonka seassa kasvijätteitä (lahonnutta sammalta, juuria jne.), eri kokoisia kiviä, veistettyjä puunpaloja, lauta, keppejä, tiilensiruja, tuolta, tuohirulla, luunpala. Paalujen alapuolella oli sinertävää savea. Saviliejua kasvijätteineen oli myös hirsirakennelman molemmilla muilla sivuilla sekä sen sisällä. Sivuilla oli lisäksi niiden suuntaan asetettuja keppejä. Sisäpuolella oli liejun seassa runsaasti tuohirullia ja tynnyrinvanteiden kappaleita. Pohjalla oli sinertävää savea, sen alla hirsien alapuolella hiekkaa ja pieniä kiviä. Soransekainen hiekka jatkui

kalliota kohti hirsiarkun ulkopuolella.

Välittömästi arkun esiinkaivamisen jälkeen se täyttyi osittain vedellä ja sen ulkoreunat peittyivät saviliejuun.

Hirsiarkun itäkulman ulkopuolelta n. tasolta -8,80 löytyi lyijykuula.

Koekaivanto

Mittauspiirustus,
pohja

Kallioiden editse kaivetun uuden ojan ja täytetyn tilapäisojan rajoittama alue molempien hirsiarkkujen (v. 1965 ja 1967 esiinkaivetut) välissä kaivettiin auki kaivinkoneella. Kaivannon länsi- ja eteläreunan ja uuden ojan välissä jätettiin jonkin verran kaivamatta, jotta ojan seinämä ei olisi sortunut. Koojasta poistettiin 2 m maata tasolle -10 saakka. Jotta kaivettaessa muodostuneita saviröykkiöitä ei olisi jouduttu kuljettamaan pois kaivinkoneen tieltä, luotiin osa kaivannosta umpeen ennen kuin työtä jatkettiin.

Pinnassa oli n. parikymmentäcm multaa, sen alla savea. Savi oli suureksi osaksi koskemattonta. 1967 esiinkaivetun hirsiarkun länsipuolella oli saven seassa joitakin pystyssä olevia keppejä. Sen itäpuolella oli suunnilleen ylimmän hirren tasolta alaspäin 20-50 cm paksu epämääräinen kulttuurikerros (mustaa savea), jonka seassa lahonnutta puusilppua, veistettyjä puupaloja ja jonkin verran risuja. Hirsiarkun lähellä saven seassa oli tiiliä, joiden kokoja:

5-6 x 12,5 x ? cm

7,5 x ? x ? cm

7,5 x ? x ? cm

9 x ? x ? cm

9 x 10,5-15 x 26 cm (epäsäännöllinen)

Tummassa savikerroksessa oli 140 cm pitkä ja 25 cm paksu päistä lahonnut hirsi, jossa oli lähellä itäpäässä kiiveellä veistetty kolo. Sen yläpuolella oli poikittain pahoin lahonnut hirsi tai tukki sekä niiden ja hirsiarkun välissä paalu. Kulttuurikerros ei kaivetulla alueella jatkanut mainittujen hirsien itäpuolelle.

Kaivannon keskikohdassa oli lähellä saven pintaa umpeenluotuun tilapäisojaan saakka jatkuva n. 10-15 cm paksu kulttuurikerros (mustanharmaata savea). Sen reunassa kaivannon keskellä oli itä-länsi-suunnassa risuja ja niiden alla 4 keppiä, joiden halkaisija 4-5 cm ja pituus n. 125 cm. Ne oli toisesta päästä veistetty huolinattomasti teräviksi. Erään kepin pinnassa oli samanlaisia kirkkaansinistä väriä kuin hirsirakennelmaa peittä-

neen tuohen pinnassa. Keppien ja kulttuurimaan alla oli harmaata savea. Kulttuurimaa jatkui länteen päin kaivamattoman maan alle.

Hiukan idempänä oli täytetyn ojan reunan lähellä pintamullan alla mustanharmaata savea, jonka seassa runsaasti veistettyjä lahoja puunpalasia, lovetun hirren pää sekä hiukan tiilimurskaa.

Tummaa savea oli myös kaivannon keskellä lähellä sen itäpäätä n. 1 m paksuna kerroksena. Sen seassa oli lahonneita puunpalasia, joista osa veistetty.

Kaivannon keskikohdassa sen eteläreunassa oli lähellä saven pintaa röykkiö rikkiäisiä ja murskaantuneita tiiliä. Niiden alla oli eräessä kohdassa muutamia eri suuntaisia lahonneita, osittain päällekkäisiä laudankappaleita. Tiiltien alla oli kiviä, niiden alla puhdasta harmaata savea. Tiiltien kokoja:

7 x 12 x ? cm

7,5 x 12 x ? cm

8 x ? x ? cm

6-8 x 12 x ? cm (epämuodostunut)

Johtopäätökset

Hirsiarkkujen väliseltä alueelta ei löytynyt mitään puolustusrakennelmaa. Löydetyt kulttuurimaakatkemat näyttivät veistettyjen puunkappaleiden perusteella muodostuneen rakennustöiden yhteydessä. Eräänä mahdollisuutena voi pitää, että paikalle on alun perin suunniteltu hirsiarkkuja yhdistävä linja, joka jostain syystä on jäänyt toteuttamatta.

Kaivaustyön jälkeen hirsirakennelma peitettiin savella ja uuteen ojaan tehtiin mutka sen kohdalle. Koekaivanto luotiin umpeen.

Salaoja

Kaivettiin kaivinkoneella lounais-koillis-suuntainen salaoja, joka päättyi uuteen ojaan kolmesta kalliosta läntisimmän edessä. Se oli alkupäässä 60-70 cm syvä. Mitattuna 4-5 m päässä kallioista sen pinnassa oli 20-30 cm täytesavea, sen alla n. 25 cm lahonnutta turvetta, sen alapuolella ohut savikerros, jonka alla hiekkapohja. Pintasaven seassa oli jonkin verran tiilensirpaleita. Samat kerrostumat jatkuivat n. 20 m kalliosta pohjoiseen, jolloin alkoi vähitellen pinnasta pohjaan saakka ulottuva sinertävännharmaa savi. Se jatkui ojan loppupäähän saakka.

N. 450 cm:n päässä kalliosta oli turpeen sisällä 17 cm paksu ja 193 cm pitkä hirsi, joka toisesta päästä oli rikkoutunut,

Piirros 3
Mittauspiirustus,
pohja

Valokuva 62/67

Piirros 4

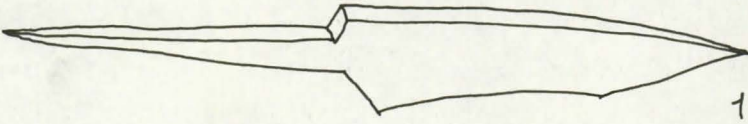
toisesta päästä lovettu. Hirren vieressä oli veistetty lankun kappale. Hirren alla ja sen pohjoispuolella oli turpeen seassa ja pinnassa joitakin pyöreitä ohuita palkkeja ja keppejä, joista osa pahoin lahonnut. Osa niistä oli viistosti ojaan nähden, osa suoraan ojan poikki. Ojan alkupäässä oli runsaasti suuria tuohirullia.

N. 14 m päissä kalliosta oli ojan poikki kumoon kaatuneita paaluja. N. 2 m niistä pohjoiseen oli ojan poikki lähellä pintaa 22 cm paksu ja 220 cm pitkä pyöreä lahonnut tukki, joka toisesta päästä näytti olevan tasaiseksi veistetty. Sen pohjoispuolelta ei löytynyt mitään palkkeja tai tukkeja.

Salaojassa olleen lovetun hirren länsipuolella kuorittiin maan pinta kaivinkoneella muutaman neliömetrien laajuisella alueella kallioiden eteen kaivettuun uuteen ojaan saakka. Alueella jatkettiin kaivamista siellä täällä lapiolla ja havaittiin, että turpeen sisällä oli ainoastaan satunnaisen tuntuaisia eri suuntaisia pyöreitä palkkeja. Myös salaojan itäpuolella kuorittiin maan pintaa salaojasta löydetyt hirren kohdalla, mutta ei löytynyt muuta kuin satunnaisia palkkeja ja keppejä. Kv. Wikholm'n kertoman mukaan koko pellon eteläpää oli täynnä samantapaisia palkkeja.

Kaivausalueesta piirrettiin yleispohja 1:50, hirsirakennelmasta lisäksi pohja ja leikkaus 1:10. Salaojasta piirrettiin pohja. Piirtäjänä toimi Agneta Rosenqvist.

RAASEPORI LÖYTÖLUETTELO 1967

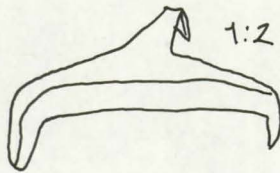
N:o	Kansallismuseo	Esine	Löytöpaikka
65079:44-50		Lasittamattomia ruukunpaloja 7 kpl.	~~Käivinkoneella suoritettu itäisen ja kaakkoisen esilinnan itäpuolella. Täyte- maasta (n. tasolta -9 - -11,55 ylöspäin) talteen otettuja esineitä.~~
:51		Ruukunjalka. Rikkoutunut; sisäpinta lasitettu.	"
numeroimaton		Tynnyrinvanteen palasia 2 kpl.	~~Kaivaus kaakkoisen esilinnan itäpuolella. (n. taso -11,70)~~
65079:52		Rautapadan reunapala ja kädensija (?)	~~kaakkoisen esilinnan rautakäärävän tornin juurella suoritettu kaivaus. (Täyte- maa pohjoisseinän alimpien kivien alla n. tasolla -8)~~
:53		Rautainen keihäänkärki (?), pituus 67 mm.	" (pohjoisseinän alareunan sisällä)
65079:54		Rautapadan (?) reunapala	" (täytettä itäseinän alimpien kivien reunassa n. tasolla -9,60).
:55		Saviruukun tai -mukin reunapala. Ruskehtava lasitus molemmiin puolin.	" ( )
65079:56		Taottu rautanauha, päin halkaisija n. 30 mm.	" (täytettä kaakkoiskulman alareunan kohdalla n. tasolla -9 - -9,40)
:57		Rautainen veitsi tai tikari	" ( )
			1 : 2
:58		Rautapiikin pää	" ( )

No
Kansallismuseo Esine Löytöpaikka

65079:59

Saviruukun reunapala, sisäpinnassa ruskehtava lasitus.

Kaakkoisen esilinnan flankeeraavan tornin juu-
rella suoritettu kaivaus.
(täytemaa eteläseinän alareunan kohdalla n. ta-
solla -8 - -9,20)

:60

Pieni rautainen kol-
mijalka.

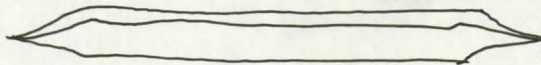
"
(")

:61-62

2 nuolenkärkeä (⇒),
joiden pituudet 138
mm ja 160 mm.

"
(")

1:2

65079:63

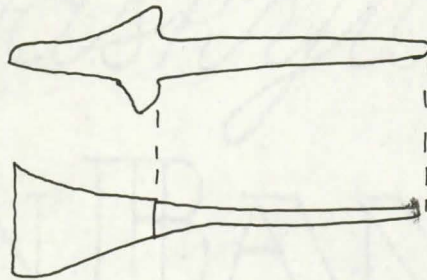
Saviruukun pohjapala. Sisä- ja ulkopuolella vihertävänruskea lasi-
tus.

Länsiseinän alareunan
kohdalla ollut täytemaa.

:64

Rautaesine

"
(itäinen vallihauta)

1:1

65079:65

Lyijykoulu, Ø 45 mm.

Kaivaus n. 250 m linnan
itäpuolella.

numeroimaton,
säilytyspaik-
ka Raasepori

Tynnyrinvanteiden
kappaleita 6 kpl.

"

"

Tiili 9 x 10,5-15 x
26 cm, huolimatto-
masti tehty.

"

*summiton
1985*

"

Hirsiseinää peittänyt
tuohilevy, pinna-
sa sinistä väriä, 46
x 37 cm.

"

RAASEPORI

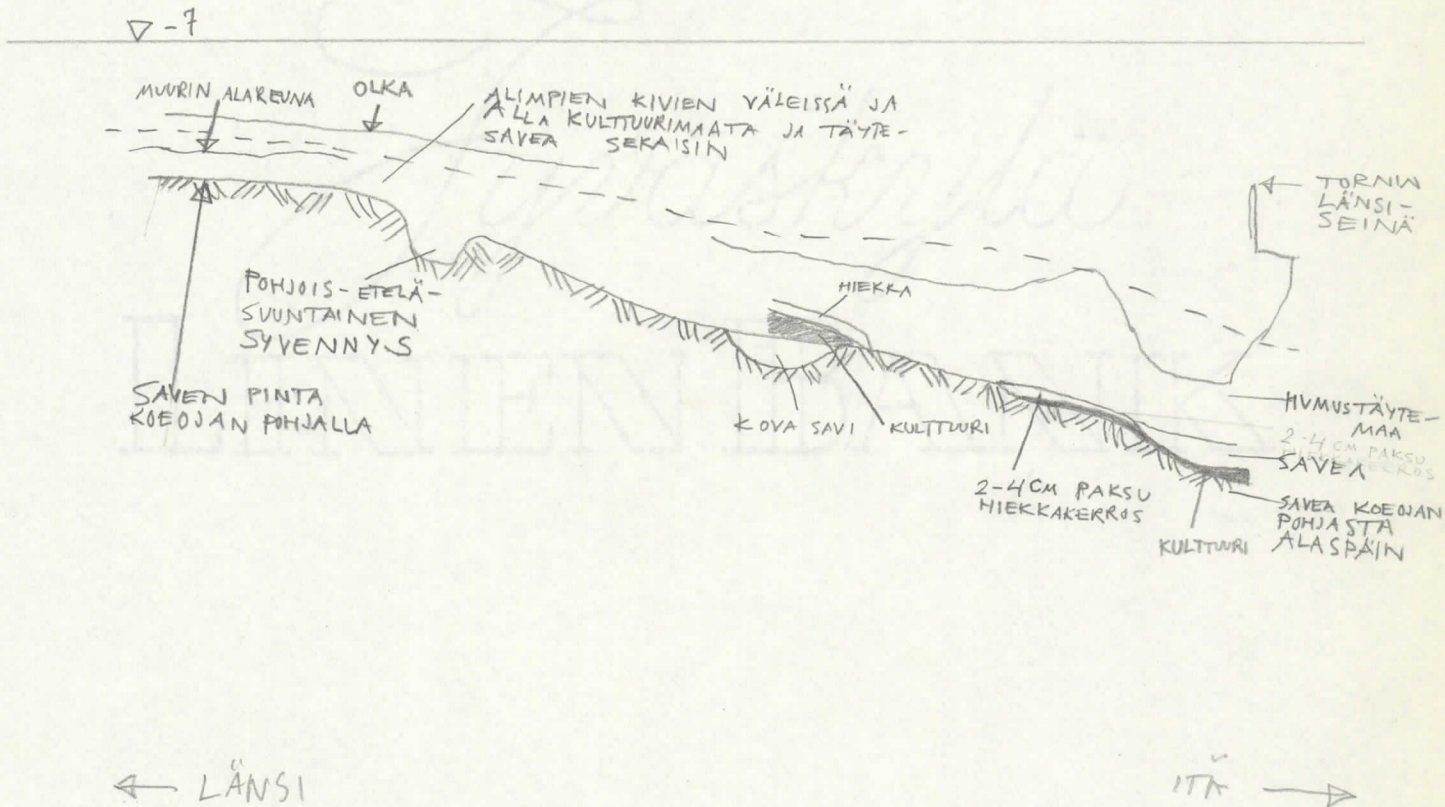
HEINÄKUU 1967

KAAKKOISEN ESILINNAN
KAAKKOISKULMAN FLANKEE-
RAAVA TORNINPOMJA

PIIRROS 3

ETELÄSIVU

--- = HUMUSTÄYTEMAAN PINTA ENNEN
MUURIN ALARAJAN ESIINKAIVAMISTA

1:50

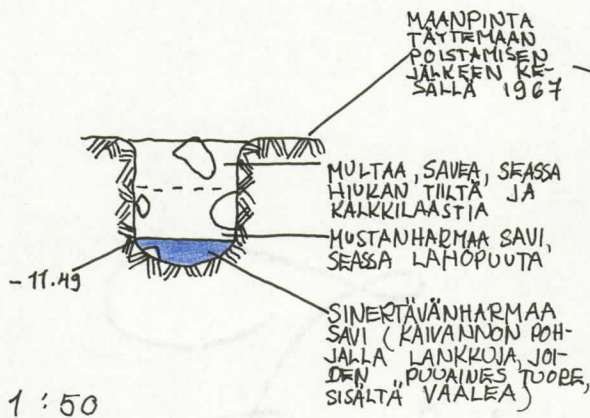
R.M.

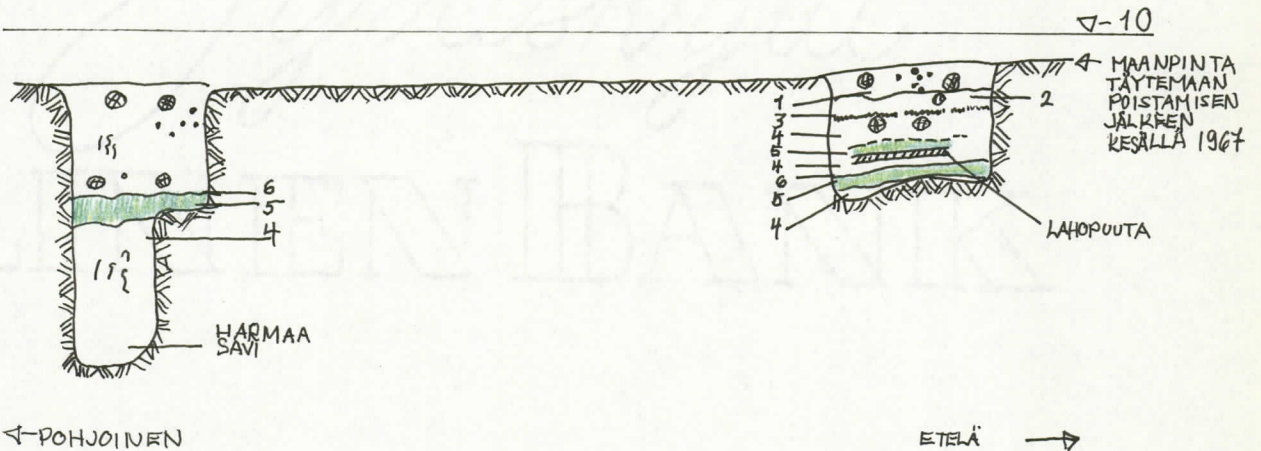
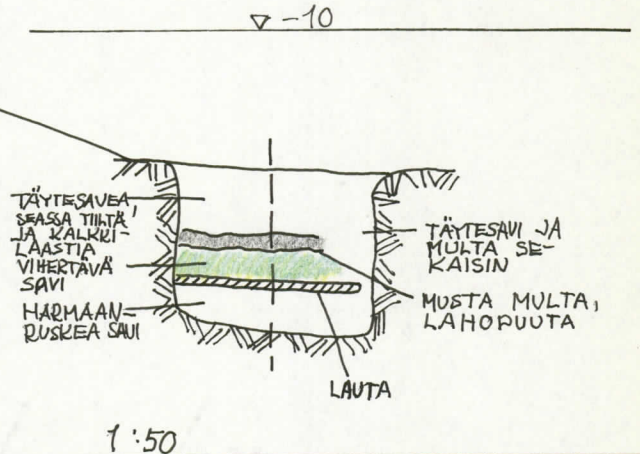
RAASEPORI
 KAIVAUS KAAKKOISEN
 ESILINNAN ITÄPUOLELLA
 6. - 15. 7. 1967

14. 7. 1967

Piirros 3
 koekuoppa no 9 idästä
 nähtynä, Leikkaus B-B₁

Piirros 4
 koekuoppa no 6
 lännestä nähtynä
 Leikkaus C-C₁

Piirros 5
 Molemmat itäisimmät
 koekuopat lännestä
 nähtynä
 Leikkaus D-D₁
 (Vrt. piirros 1)

- ⊗ = TILTTÄ
- = HIILTÄ

MAAKERROKSET :

- 1 = TÄYTEMAATA : HIEKKAA, RUKKANULTAA,
LÄÄSTIÄ, HIILTÄ, TILTTÄ
- 2 = TÄYTESAVEA
- 3 = 2-5 CM PAKSU KERROS HIILENPALOJA
JA VAALEAA HIEKKAA, PAIKOITELLEN SAVEA
- 4 = HARMAANRUSKEA KOVA SAVI
- 5 = VIHERTÄVÄ SAVIKERROS, RAJAT EPÄ-
MÄÄRÄISET
- 6 = 2 CM PAKSU TUMMANHARMAA SAVI-
KERROS

1:50

R. M.

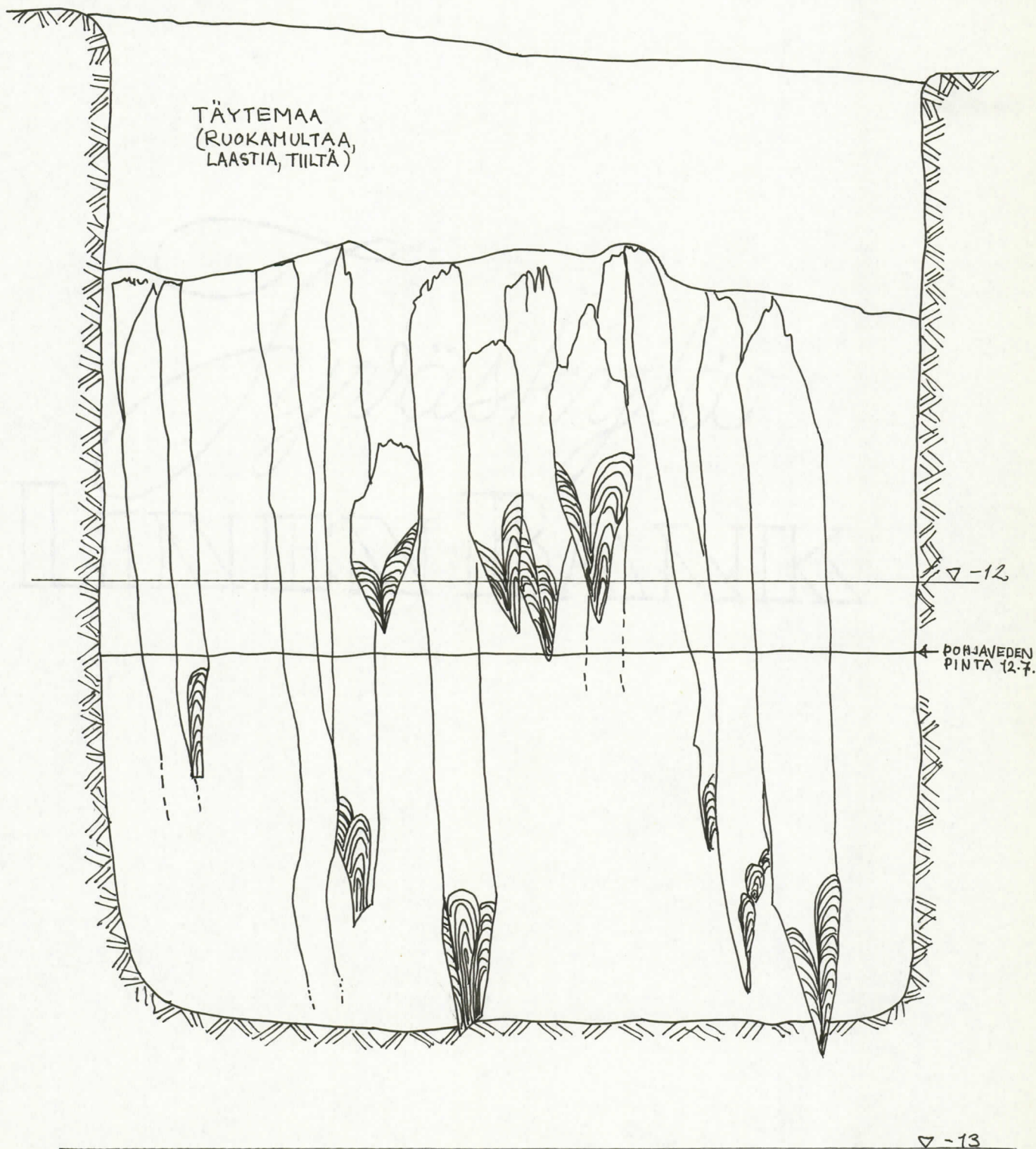
RAASEPORI

KAIVAUS KAAKKOISEN
ESILINNAN ITÄ-
PUOLELLA 6.-15.7.1967

Piirros no 2

Koekuoppa 5 nähtynä itään
Leikkaus A-A₁ (Vrt. piirros no 1)

12.7.1967
TÄYDENNETTY 17.7.67

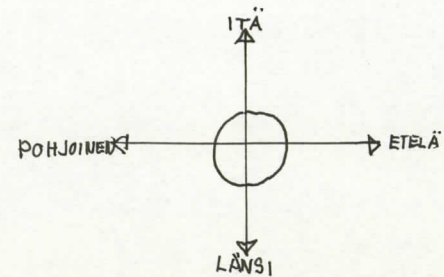
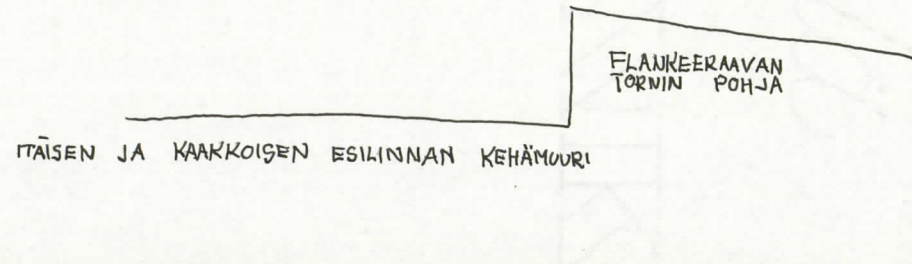
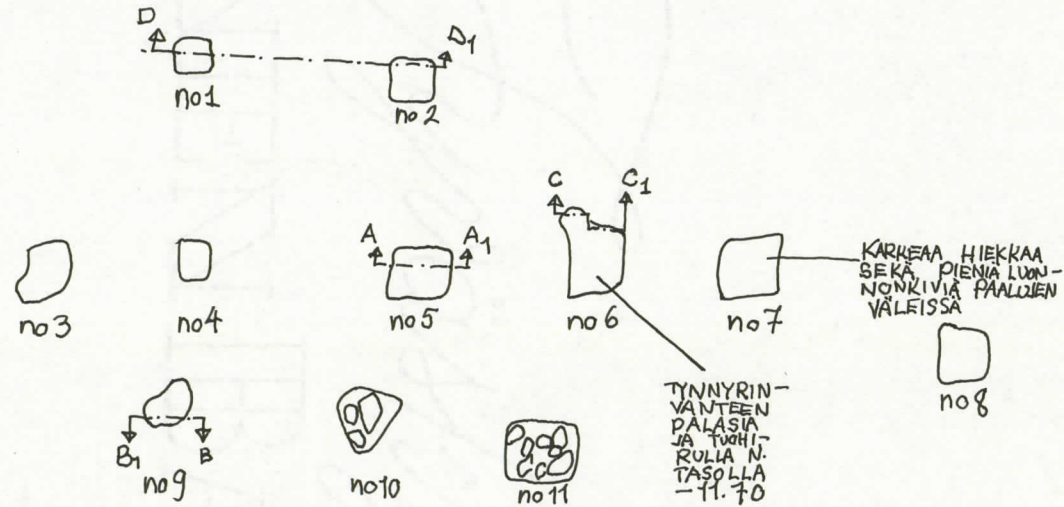
RAASEPORI

KAIVAUKSEN KAARKKOISEN
ESILINNAN ITÄPUOLELLA

6. - 15. 7. 1967

Piirros no 1

17.7.1967

1:200 (EPÄTARKKA)

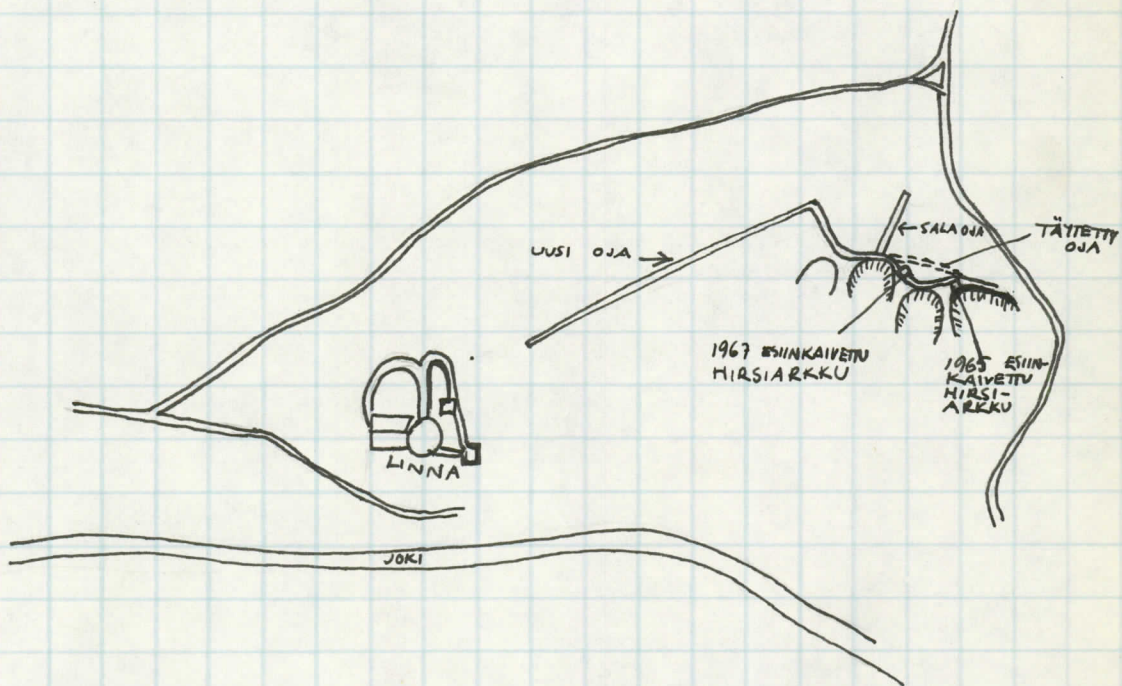
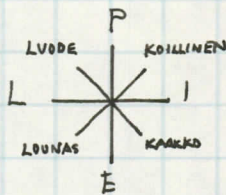
R. M.

RAASEPORI

SYYSKUU 1967

KAIVAUS N. 250 M
LINNAN ITÄPUOLELLA

PIIRROS 1

KOPIOITU MAANMITTAUS-
HALLITUKSEN ILMAKUVAN
1:4000/v. 1966 MUKAAN
R.M.

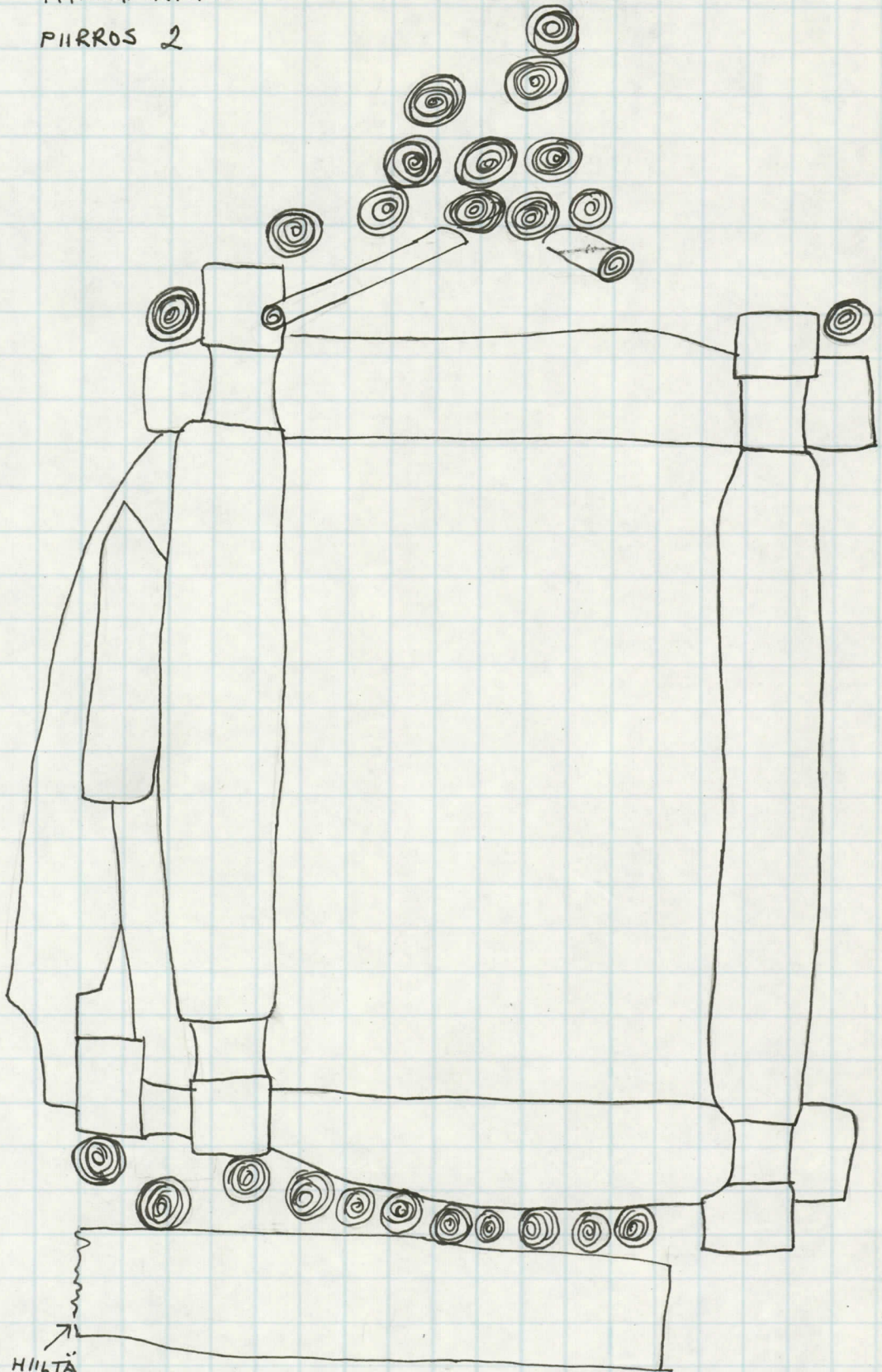
RAASEPÖRİ

SYYSKUU 1967

KAIVAUS N. 250 M
LINNAN ITÄPUOLELLA

HIRSIARKKU

PIIRROS 2

POHJA
1:10

HIRSIARKKU KOPIOITU
A. ROSENQVISTIN TUT-
KIMUSPIIRROKSESTA

R.M.

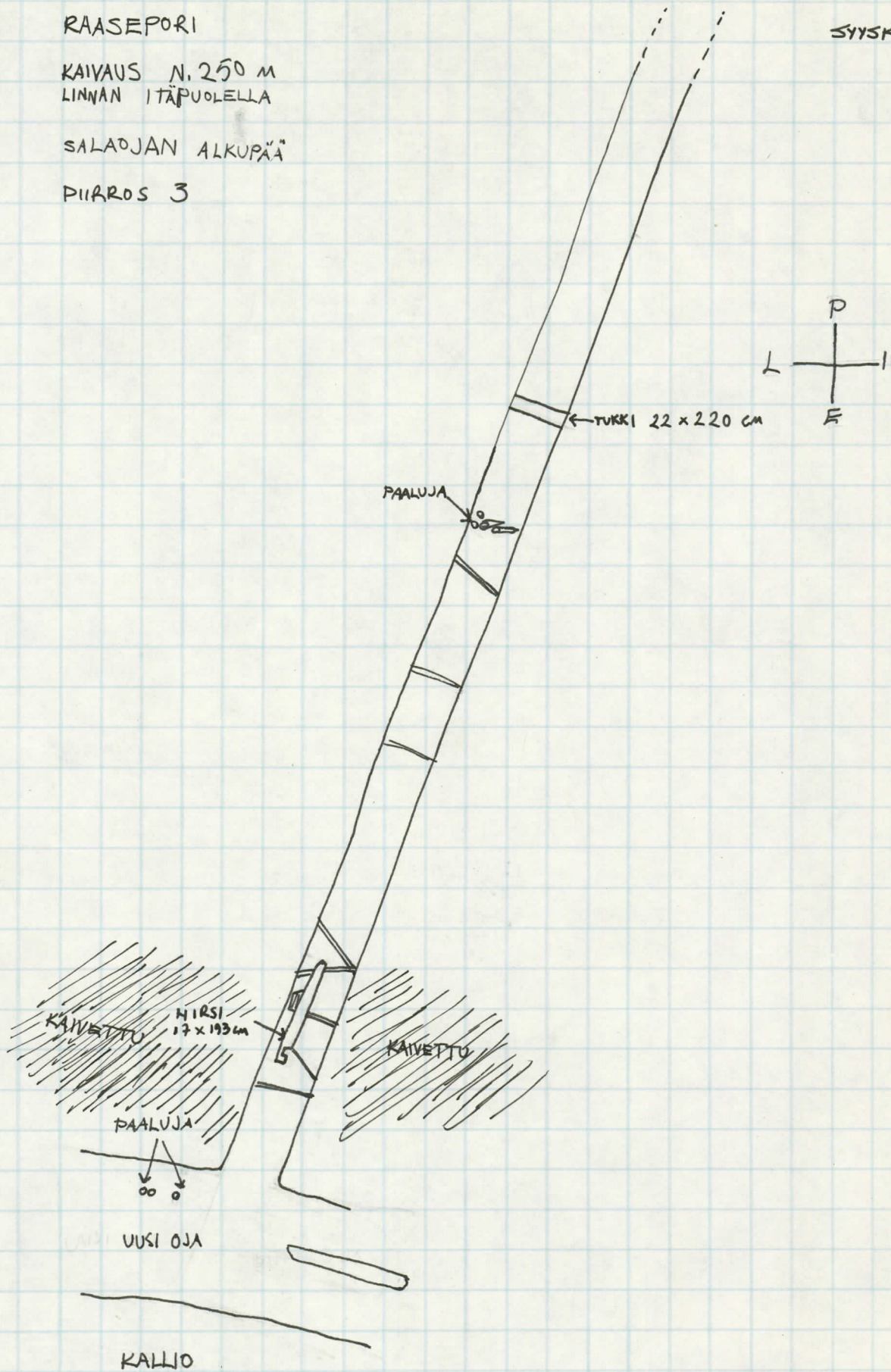
RAASEPORI

SYYSKUU 1967

KAIVAUS N. 250 M
LINNAN ITÄPUOLELLA

SALAOJAN ALKUPÄÄ

PIIRROS 3

1:100
MITTAKAAYA
EPÄTARKKA

R.M.

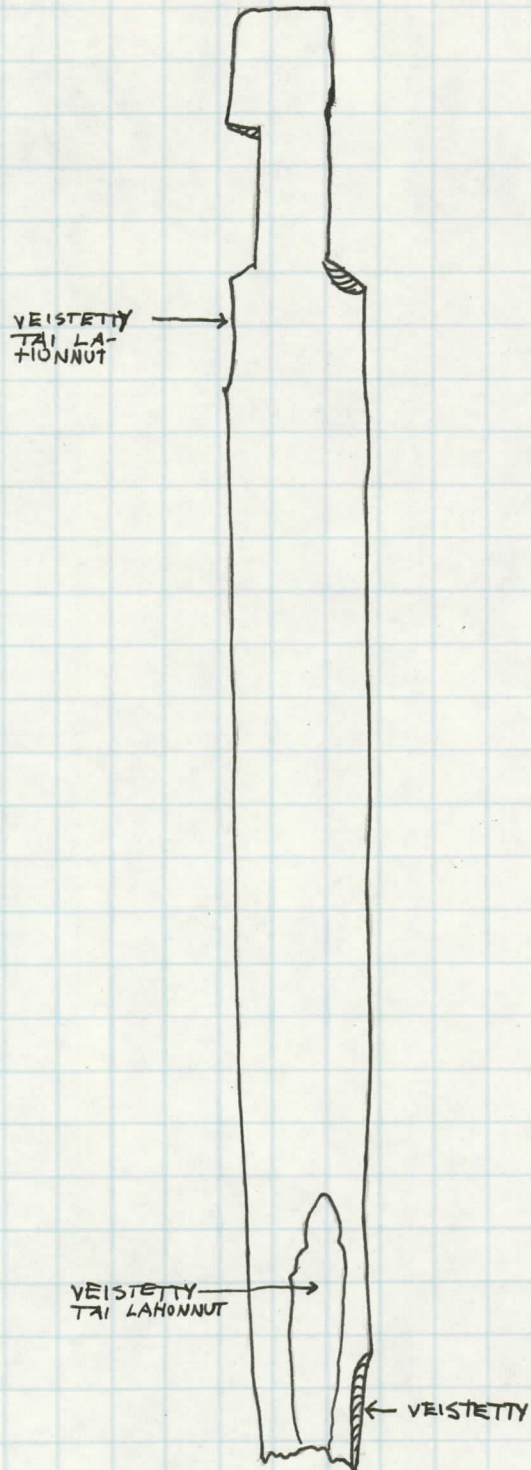
RAASEPÖRÄ

8.9.67

KAIVAUS N. 250 M
LINNAN ITÄPUOLELLA

SALAOJAN POHJALLA
LÄHELLÄ KALLIOTA
OLLUT TUKKI

PIIRROS ←

1:16

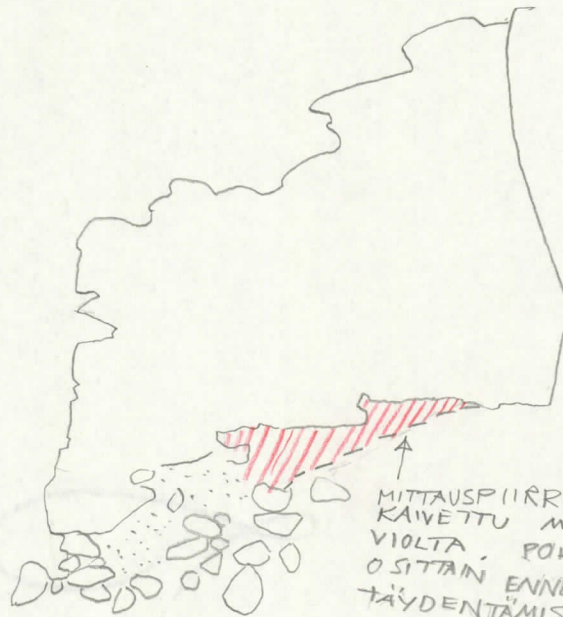
R.M.

RAASEPORI

HEINÄKUU 1967

KAAKKOISEN ESILINNAN
FLANKEERAAVAN TORNINPOHJA
SEINÄ

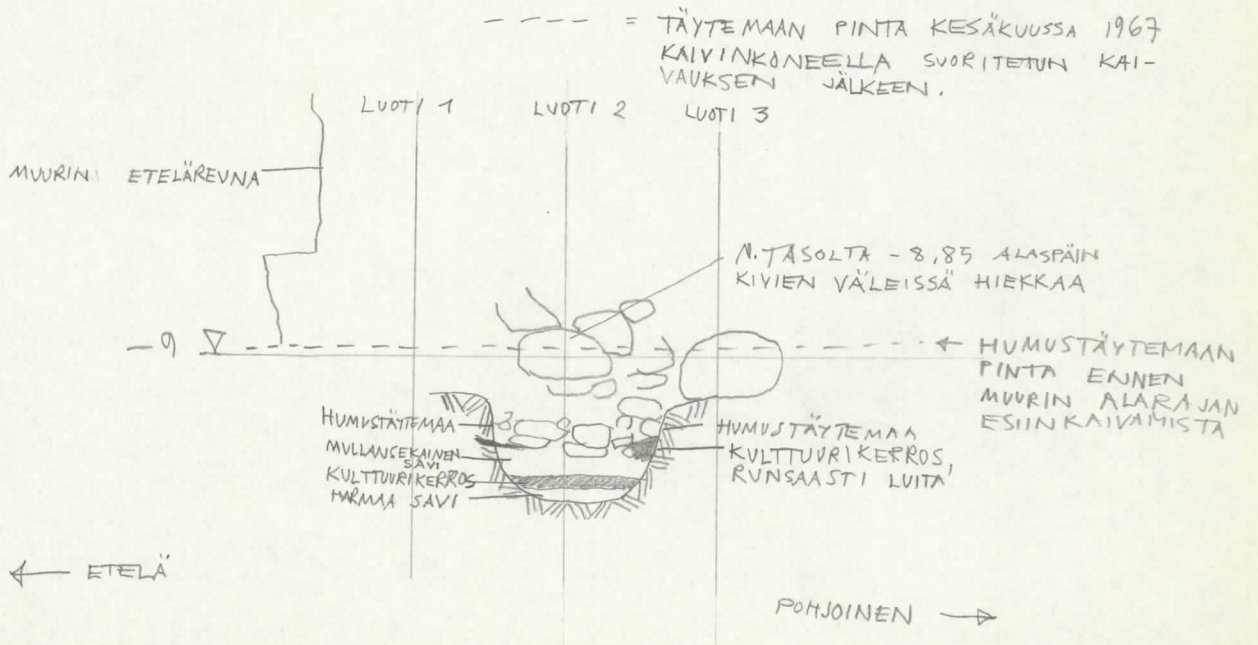
PIIRROS 1
POHJOISSEINÄ

MITTAUSPIIRROKSEN JÄLKEEN ESIIN
KAIVETTU MUURIN ALAREUNA AR-
VIOLTA. POHJOISSEINÄ SE SORTUTTU
OSITTAIN ENNEN MITTAUSPIIRROKSEN
TÄYDENTÄMISTÄ.

1:50

PIIRROS 2
ITÄSEINÄN PERUSTA, DETALJI

1:50

R.M.